

THE EUROPEAN COMMISSION

UNION EUROPEENNE DE L'ARTISANAT ET
DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES

CONFEDERAZIONE GENERALE
ITALIANA DELL'ARTIGIANATO

LIETUVOS VERSLO DARBDAVIŲ KONFEDERACIJA

EUROPOS SAJUNGOS APLINKOS APSAUGOS POLITIKA

INFORMACINĖ MEDŽIAGA

PHARE Verslo paramos programos įgyvendinimui

(Pagalba smulkiam ir vidutiniam verslui Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą procese)

Paruošė: HWK Koblenz (*Vokietija*)

Išvertė: *Lietuvos verslo darbdavių konfederacija*

Vilnius
2001

Turinys

1. Įvadas

- 1.1 Europos politikos įtaka aplinkos apsaugai
- 1.2 Tarptautinis požiūris

2. Dabartiniai bendrijos įstatymai

- 2.1 Nuostatai
- 2.2 Reglamentai
- 2.3 Rekomendacijos ir nuomonės
- 2.4 Nutarimai
- 2.5 Standartai
- 2.6 Techninės instrukcijos/reglamentai
- 2.7 Kiti
- 2.8 Aplinkosaugos įstatymų etika

3. Apžvalga

- 3.1 Sutarčių reforma
- 3.2 Naujos pasiruošimo galimybės

4. Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

- 4.1 Įėjimas į rinką
- 4.2 Papildomos išlaidos (produkcijos adaptacija, dokumentacija, paruošimas)

5. Adaptacijos strategijos

- 5.1 Smulkių ir vidutinių įmonių galimybės

6. Pagalbinė priemonė įmonėms

- 6.1 Bendroji dalis
- 6.2 Indėlis
- 6.3 Išėiga
- 6.4 Saugumas

7. „Europe“ naudingi adresai internete

8. Literatūros sąrašas

1. Įvadas

1.1 Europos politikos įtaka aplinkos apsaugai

Iki 1972 metų aplinkos apsauga dar niekada nebuvo tapusi pagrindiniu bendrijos politikos komponentu - tai buvo aukščiausio lygio valstybės ir vyriausybės vadovų susitikimo Paryžiuje, kuris įvyko ryšium su Stokholmo aplinkos konferencija, rezultatas. Nuo to laiko Taryba išleido penkias veiklos programas. Nors šios programos nepateikia įstatymų nustatyto pagrindo bendrijos aplinkosaugos nuostatams, tačiau jos vis dėlto formuoja politikos tikslus, o tai duoda akstiną planavimui, prioritetų nustatymui bei pabrėžia aplinkos svarbą aukštesniame kontekste.

- Aplinkos veiklos programos

Pirmoji aplinkosaugos veiklos programa 1973-1976 metams yra svarbiausia iš pirmų keturių programų. Ji pirmą kartą apibrėžė pagrindines Europos aplinkosaugos politikos veiklos sritis ir tikslus, kurie buvo pateikti vienuolikos principų forma:

1. Aplinkos užterštumo prevencija teršalų generavimo šaltinyje.
2. Techninių planų kūrimas kiek įmanoma anksčiau atsižvelgiant į galimus poveikius aplinkai.
3. Gamtinių išteklių naudojimo, galinčio sutrikdyti natūralių sistemų pusiausvyrą, prevencija.
4. Žinių mokslinės ir technologinės būklės gerinimas tikslingų tyrimų pagalba.
5. Principas "Teršėjas moka" - teršėjas yra atsakingas už aplinkos teršimą ir turi atlyginti padarytą žalą.
6. Vienos valstybės veiksmai neturi turėti neigiamų pasekmių aplinkai kitos valstybės teritorijoje.
7. Atsižvelgti į besivystančių šalių interesus ir rūpesčius.
8. Aiškus ilgalaikės bendrijos aplinkosaugos politikos apibrėžimas.
9. Atsižvelgti į viešąją nuomonę ir problemas.
10. Aiškus atsakomybės paskirstymas atitinkamuose lygiuose (vietinis, regioninis, nacionalinis)
11. Visų Europos programų ir aplinkos politikos koordinavimas ir suderinimas su individualios valstybės narės programomis ir politika.

Kitos veiklos programos rėmėsi pirmosios programos, kuri galioja net ir šiandien, idėjomis. Iki 1992 buvo pridėtos tik mažos pataisos ir iškelti nauji tikslai. Trečiojoje veiklos programoje (1982-1986) sutinkamos naujos sąvokos, tokios kaip aplinkos sąmoningumo integracija į kitas politikos sritis. Ketvirtojoje aplinkosaugos veiklos programoje (1987-1992) buvo aptariami resursų valdymo ir bio-technologijos klausimai. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas ekonominei plėtrai.

Penktoji veiklos programa (1993-2000) pirmą kartą pristatė visiškai naują požiūrį. Programa buvo sudaryta po UNCED konferencijos, kuri įvyko Rio, ir jos pavadinimas "Aplinka ir vystymasis" atspindėjo pagrindinius nagrinėtus klausimus. Vienas iš pagrindinių tikslų yra teisinių priemonių didinimas ir įvairinimas - visų pirma įmonių paskatinimų, finansinės paramos, informacijos, mokymo bei švietimo. Konkretus tikslas yra su aplinka susijusios informacijos publikavimas tam, kad būtų sukurtas visuomenės spaudimas teršėjams - tame tarpe pramonės ir prekybos sferose - tokiu būdu skatinant juos daugiau prisidėti prie aplinkos apsaugos. Taigi tikslas būtų, kad visi ekonomikos kūrėjai (tarpininkai) prisiimtų sau daugiau atsakomybės saugant aplinką. Be to, detaliam aptariamoms Aplinkosaugos valdymo sistemos ir kitos savanoriškos aplinkos apsaugos formos. Naudojantis šiomis priemonėmis, pramoninė aplinkos apsauga numatoma skatinti atitinkamos informacijos publikavimo pagalba.

Tais pačiais 1992 metais, buvo paskelbtas vadinamasis "Eko-etikečių ar produktų etikečių aktas" (Tarybos sprendimas dėl bendrijos sistemos suteikti su aplinka susijusius logotipus). Tai leido suteikti su aplinkos apsauga susijusias etiketes tokiems produktams, kurie per visą savo egzistavimo laikotarpį turi mažesnę neigiamą poveikį aplinkai nei jų analogai. Išimtis yra maisto produktai, gėrimai ir vaistai.

Todėl eko-balanso žiniaraštis yra etalonas, kuriuo remiantis analizuojamas produktų poveikis aplinkai; pradedant žaliavos gavimu, medžiagos produkcijos gamybai tiekimu, baigiant perdirbimu ar galutiniu išmetimu. Produkto etiketės įstatymo įgyvendinimas, taip pat kaip eko-audito įstatymas, yra atidžiai apgalvotas.

Konstitucinis pagrindas ES aplinkosaugos įstatymams

Pasirašytuose kontraktuose ar sutartyse turi būti tiesioginė nuoroda į bendrijos priimtus įstatymus. Net pirmi aplinkosaugos įstatymai turi turėti konkretų įstatymų nustatytą pagrindą. Du bendrieji Romos sutarties straipsniai - 100 ir 235 - sudaro konstitucinį pagrindą didžiąjai Europos aplinkosaugos įstatymų daliai.

Romos ir Maastricht'o sutartys sujungė du reikšmingus naujus požiūrius ir nuostatus. Paremiamoji plėtra ir papildomumas. ES sutarties 2 straipsnio pataisa kalba apie "harmonizuotą ir gerai subalansuotą ekonominę plėtrą, paremiamąjį augimą ir pagarbą aplinkai".

Papildomumo principas tampa vis svarbesnis. Jis atsižvelgia į tai, kad bendrijos įstatymai ir standartai suteiktų valstybėms narėms pakankamai veikimo laisvės priimant nacionalinius sprendimus ir parodytų pagarbą ilgalaikiams individualiose valstybėse narėse galiojantiems įstatymams. Tai reiškia: bendrijos standartai suprantami kaip minimalūs standartai. Kiekviena valstybė narė nacionaliniame lygmenyje gali kelti šiuos standartus, kol neperžengia laisvos prekybos principo ir teisės.

1.2 Tarptautinis požiūris

Europos laisvos prekybos zona, EFTA, buvo sudaryta 1960 ir greitai išvystyta tikslingo bendradarbiavimo pagalba į taip vadinamą "laukiamąjį" bendrijai. Vis didėjantis skaičius EFTA valstybių tampa ES narėmis. Šiai dienai tik Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija vis dar priklauso Europos laisvos prekybos zonai. Dvi bendros aplinkos apsaugos deklaracijos (iš Liuksemburgo ir Nordwijko) bendroje ES ir EFTA politikoje buvo svarstomos viršūnių susirinkime Rio.

Vienas iš pirmų rezultatų, sąmoningai priimant specialius iššūkius Vidurio ir Rytų Europoje, buvo 1990 Dublino deklaracija, t.y., ekologinis imperatyvas. Jame pabrėžiamas ne tik aplinkai padarytos žalos atitaisymas ir nuostolių atlyginimas, bet taip pat kreipiamas dėmesys į ateities ekonominės plėtros palaikymo skatinimą.

Pagrindas bendradarbiavimui su besivystančiomis šalimis Afrikoje, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis buvo padėtas Lomé konferencijų metu. Pirmuose dviejuose viršūnių susirinkimuose Lomé (1975 ir 1979) nebuvo aptariami aplinkosaugos klausimai. Kol nebuvo įsisaugojęs gresiančio gamtos išteklių išnaudojimo pavojus, tol nesikeitė požiūris. Trečias ir ketvirtas viršūnių susirinkimai Lomé (1984 ir 1989) suformulavo aiškius teiginius dėl aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių išsaugojimo.

2. Dabartiniai bendrijos įstatymai

Europos bendrijos įstatymai, pirmiausia įsigalioję pagal Maastricht'o sutartį, 1993 m. lapkričio 1 d., o paskui pagal Amsterdamo sutartį, 1999 m. gegužės 1d., iš pirmo žvilgsnio atrodo gana sudėtingi.

Juos sudaro pirminiai bendrijos įsakymai ir antriniai bendrijos įstatymai. Nacionaliniai įstatymai pavaldūs tiek pirminiams, tiek antriniams bendrijos įstatymams. Antriniai įstatymai numato pirminiuose konkrečiai neįvardintus siekius ir jų įgyvendinimo bei integracijos schemą. Šiai dienai antriniai bendrijos įstatymai susideda iš keturių tipų teisinių instrumentų (ES sutarties 189 str.; dabar 24 str.): nuostatų, reglamentų, rekomendacijų ir nutarimų.

Iki šiol apytiksliai 300 teisinių instrumentų veikė aplinkosaugos ir pramonės saugumo sferoje (neskaitant gamtos apsaugos). Europos aplinkosaugos politikoje visų pirma vadovaujamosi reglamentais - apytiksliai 50% procentų teisinių instrumentų pateikiami reglamentų forma, maždaug 30% yra nuostatai, o likę - nutarimai, rekomendacijos, konvencijos ir rezoliucijos.

2.1 Nuostatai

Nuostatai, pagal ES sutarties 249 str., yra "taikomi bendrai. Jie taikomi VISOSE srityse ir tiesiogiai galioja kiekvienoje valstybėje narėje."

Pagal sutartį nuostatas iš esmės yra įstatymas kiekvienoje valstybėje narėje ir įpareigoja ne tik valstybes nares, tačiau taip pat ir visus kiekvienos valstybės piliečius. Taigi nuostatai yra esminiai nacionalinės teisinės sistemos komponentai. ES valstybėse narėse šie nuostatai įgyvendinami administracinių institucijų pagalba kaip ir nacionaliniai įstatymai, jei pati ES (ES komisija) išimties tvarka nėra įpareigota įgyvendinti nuostatus. ES gali įgyvendinti tik nuostatus, suderintus su pirminiais bendrijos įstatymais, t.y., pirminiuose bendrijos įstatymuose (pvz., ES sutartyje) turi būti numatytas tokių nuostatų įgyvendinimas.

2.1.1 Nuostatų poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

ES aplinkosaugos valdymo audito sistemos nuostatai, Tarybos nutarimas Nr. 1836/93, 1993 m. birželio 29 d., ateietyje - EMAS II (Aplinkosaugos valdymo įvertinimo sistema, kurios įsigaliojimas buvo numatytas 2001 m. kovo pabaigoje) turėtų iliustruoti ES politikos poveikį smulkioms ir vidutinėms įmonėms.

Nuostatų tikslas - savanorišku pagrindu ir visoje ES - aplinkos apsaugos įvertinimo ir nuolatinio gerinimo pramoniniame ir komerciniame lygmenyje sistemos integracija. Ypatingas nuostatų bruožas yra viešos informacijos apie tai, kiek įmonės atitinka aplinkos apsaugos reikalavimus ir kokias turi ateities galimybes optimizuoti veiklą aplinkos apsaugos srityje, skleidimas. Nors nuostatai yra savanoriško pobūdžio, galima pastebėti aiškią tendenciją, rodančią, kad kompanijos (t.y., smulkios ir vidutinės įmonės) stiprina savo kokybės valdymo sistemas. Didelių įmonių ir vyriausybės darbdaviai iš savo tiekėjų vis labiau reikalauja įrodymų, kad "aplinkosaugos valdymas" yra gerai įtvirtintas jų kokybės valdymo sistemose. Ateityje ši tendencija net ir smulkias ir vidutines įmones vers "savanoriškai" spręsti šį klausimą, jeigu šios norės išlaikyti savo kaip patikimų tiekėjų pozicijas rinkoje. Tam bus renkami aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkančių įmonių duomenys, sudaromas ir įvertinamas eko-balanso žiniaraštis; lygiagrečiai turi būti sudarytas ir įgyvendintas pataisomųjų priemonių katalogas. Įmonių darbuotojų įtraukimas ir informacijos teikimas visuomenei taip pat yra būtina sąlyga šių nuostatų įgyvendinimui. Detalės yra smulkiau aptartos nuostatuose ir šiuo metu suderintos su tarptautiniu standartu DIN ISO 14001, aptarančiu aplinkosaugos valdymo sistemas. Pagalbinė priemonė įmonėms (veiklos gairės), pateikiama 6 skyriuje, turėtų padėti smulkioms ir vidutinėms įmonėms, susidūrus su aplinkos apsaugos klausimais ir pagrindiniais pramoninio saugumo aspektais.

2.2 Reglamentai

Pagal ES sutarties 249 str., reglamentai galioja kiekvienai valstybei narei, kuriai jie skirti, nurodant siekiamą tikslą, tačiau paliekant jo siekimo priemones, įgyvendinimą ir įtvirtinimą vidinių valstybės narės institucijų atsakomybei".

Tai reiškia, kad reglamentas įpareigoja tik valstybę narę, o ne kiekvieną tos valstybės pilietį. Reglamento esmė yra ta, kad valstybė narė privalo integruoti reglamentą į nacionalinę teisėtvarą. Kaip taisyklė, reglamentai sąlygoja laiką, per kurį tam tikras reglamentas turi būti integruotas į nacionalinę teisinę sistemą. Reglamento išleidimas turi savo ruožtu būti palaikomas konstitucinės valdžios, kaip kad nurodoma pirminiuose bendrijos įstatymuose.

Reglamentų įgyvendinimas ir įtvirtinimas vykdomas teisinių instrumentų, turinčių konstitucinį pagrindą valstybėje narėje, pagalba: pavyzdžiui, Vokietijoje tai būtų įstatymai ir dekretai. Reglamentai įpareigoja piliečius tik per tai, kad įtraukiami į valstybės narės teisinę sistemą. Reglamento įtraukimas į sistemą nepadaro jo negaliojančiu; jis išlieka galiojantis kaip bendrijos įstatymas ir tampa etalonu, vertinant ar reglamento integracija įvykdyta pilnai ir tiksliai.

Svarbu pažymėti, kad valstybei narei atsisakius įtraukti reglamentą į savo teisinę sistemą, pats reglamentas, esant tam tikroms sąlygoms, kaip numato Europos Justicijos Teismas, gali įsigaliooti tiesiogiai, nebūdamas integruotas į valstybės narės teisinę sistemą. Tokiu atveju, reglamentas yra elgesio standartas visiems asmenims, t. y., ne tik administracijoms ir teismams. Europos reglamentų savaiminis įsigaliojimas būna tuomet, kai reglamente aiškiai pateikiamas tam tikras turinys. Šiuo atveju tai tinka daugumai reglamentų. Reglamento neįgyvendinimo atveju asmuo gali legaliai remtis minėtu reglamentu teismo procese. Tai ne vienintelė priežastis, dėl kurios asmenys (tarpininkai), aktyviai dalyvaujantys ekonominėje, visuomeninėje, administracinėje veikloje bei teismuose, turi turėti išsamias žinias apie galiojančius reglamentus. Kaip jau minėta, šios žinios taip pat labai svarbios, atsakant į klausimą, ar nacionalinis reglamento įgyvendinimas atliekamas pilnai ir teisingai.

Reglamento integracija ir įgyvendinimas vykdomi suderinamai su atitinkamos valstybės narės konstitucine teise ir valstybės valdžios atsakomybe.

Europos aplinkosaugos politika visų pirma susideda iš reglamentų. (1)

2.2.1 Reglamentų poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Reglamentai daugiausia nustato labai specifinius duomenis, užterštumo laipsnį ir nurodo, kokių priemonių imtis, kad aplinka nebūtų teršiama daugiau, kad būtų galima apsaugoti vandens sistemas, užtikrinti geriamo vandens kokybę, apsaugoti ozono sluoksnio irimą ir t.t.

Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas 2000/53/EC**, 2000 m., rugsėjo 18 d., turėtų pateikti reglamentų poveikio smulkioms ir vidutinėms įmonėms pavyzdį. Šis reglamentas susijęs su pasenusiomis transporto priemonėmis.

1 straipsnio tikslai

Šiame reglamente išdėstytos priemonės, skirtos transporto priemonių atliekų prevencijai, o taip pat vėlesniam jų panaudojimui, perdirbimui ir kitoms atgyvenusių transporto priemonių ir jų komponentų atstatymo formoms, siekiant sumažinti atliekų išmetimą, o taip pat pagerinti visų tarpininkų - ypač tų, kurie susiję su tiesioginių transporto priemonių naudojimu - aplinkos apsaugos įstatymų laikymąsi visos transporto priemonių realizacijos metu.

Reglamentas yra nukreiptas į administracines valstybių narių institucijas, o taip pat į pramonę bei smulkias ir vidutines įmones.

Valstybės narės turi imtis būtinų priemonių, užtikrinančių, kad visos atgyvenusios transporto priemonės bus nukreipiamos į tam tikras remonto gamyklas ir kad sudarytos "gražinimo/paėmimo galimybės" bus lengvai prieinamos.

Transporto gamintojai turėtų garantuoti, kad transporto priemonės yra sukurtos ir pagamintos taip, jog užtikrina galimybę pasiekti išsikeltus vėlesnio transporto priemonių panaudojimo, perdirbimo ir atstatymo tikslus.

"Gražinimo/paėmimo galimybių" ir perdirbimo gamyklų veikla turėtų būti patvirtinta tik tuomet, kai suteikiamos atitinkamos teisės, ar - vietoj atitinkamų teisių registruojant tam tikrą veiklą - kai atitinka tiksliai suformuluotas sąlygas. Taigi transporto priemonių remonto įmonės, norinčios veikti kaip "gražinimo/priėmimo punktai" privalo atitikti tam tikrus kriterijus. Techninių reikalavimų minimumas, norint įsteigti tokią įmonę, pateikiamas Reglamento I Priede:

1. vieta atgyvenusių transporto priemonių sandėliavimui (tame tarpe ir tarpiniam sandėliavimui) prieš jų panaudojimą
2. vieta, kur atliekama veikla
3. atgyvenusių transporto priemonių atliekų ir kenksmingų medžiagų pašalinimas
4. siekimas gerinti perdirbimo procesus ir rezultatus
5. Indikacijos, kad sandėliavimo metu nebus padaryta žalos transporto priemonių komponentams, kuriuose yra skysčių, ir kad bus išsaugotos dar tinkamos naudojimui dalys.

II Priede pateikiama, kokios medžiagos ir komponentai, paimti iš atgyvenusių transporto priemonių, turi būti identifikuojami ir pavadinami.

Tai reiškia, kad be minimalių techninių reikalavimų atitikimo - kaip taisyklė, tai yra investicijų reikalaujančios priemonės, - paslaugos teikėjas turi užtikrinti detalią dokumentaciją.

Rizikos ir saugumo laipsnis (R ir S laipsnis/ medžiagų kodavimo sistema)

Be kitų dalykų, reglamente ir jo pataisoje (98/98 EC) pateikiamas dabartinių R ir S laipsnių sąrašas, siekiant klasifikuoti ir identifikuoti žalingas medžiagas. Šie profiliai pateikia rizikos ir saugumo rekomendacijas medžiagoms, jų paruošimui ir transportavimui. Visos įmonės atsakingos už savo žinias ir šių profilių laikymąsi.

Informacija, kuria suteikia R ir S laipsnis yra inkorporuojama į galiojančias instrukcijas ir kiekvienas susiduriantis su tokiomis medžiagomis darbuotojas turi būti susipažinęs su teisingo elgesio su jomis instrukcija.

2.3 Rekomendacijos ir nuomonės

Kaip teigiama sutartyje, rekomendacijos ir nuomonės nėra įpareigojantys teisiniai instrumentai. Jos yra labiau patariamojo pobūdžio. Europos politikoje rekomendacijos dažnai vaidina svarbų politinį vaidmenį. (1) Pavyzdys: rekomendacijos retai naudojamas kaip instrumentas aplinkosaugos įstatymuose. Komisijos rekomendacija, susijusi su aplinkosaugos susitarimais dėl bendrijos reglamentų įgyvendinimo ir integracijos (96/733/EC) – 96 X 733 - , pirmiausia skiriama pačioms valstybėms narėms. Taip pat ir komisijos rekomendacija dėl įvairių cheminių medžiagų rizikos įvertinimo rezultatų ir rizikingų

sandėliavimo strategijų (1999/721/EC) – 99 X 721. Šiuo atveju įgyvendinimas taip pat paliekamas pačioms valstybėms narėms.

2.3.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Rekomendacijos ir nuomonės neturi tiesioginio poveikio įmonėms ir jų gamyboms procesams.

2.4 Nutarimai

Pagal sutarties 249 str. Nutarimas "įpareigoja tuos, kuriems yra skiriamas".

Nutarimas dažnai apibrėžiamas kaip administracinis ES instrumentas. Vis dėlto taip galima apibrėžti tik atskirus nutarimų atvejus, kai individams skirti nutarimai išleidžiami bendrijos įstatymais įtvirtintu pagrindu (pvz., pritarimas tam tikros įmonės veiklai). Nutarimai taip pat gali būti skiriami valstybėms narėms ir turėti skirtingus teisinius poveikius (pvz., pritarimas nacionalinėms programoms ar veiklai). Nutarimai taip pat gali turėti įtakos bendroms teisinėms pasekmėms (pvz., vykdymą įtakojantys nutarimai).

Labai dažnai nutarimai papildo reglamentus smulkesnėmis detalėmis ir apibrėžia konkretesnes vykdymo sąlygas (pvz., komisijos nutarimas, susijęs su atliekų pakavimo identifikacijos ir žymėjimo sistemos sąlygomis (97/129/EC) – 97 D 129 -).

2.4.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Labai dažnai nutarimai aiškiai suformuoja ES aplinkosaugos tikslus.

Be kitų svarbių nutarimų, kuriuose smulkios ir vidutinės įmonės gali dalyvauti, yra ir tokie:

- Tarybos nutarimas dėl naujų tyrimų, technologinės plėtros ir demonstravimo programų energijos, aplinkos ir paremiamojo vystymosi srityse (1998 – 2002) 81999/170/EC –99 D 170 -;
- taip pat Europos Parlamento ir Tarybos nutarimas Nr. 646/200/EC dėl keletą metų trunkančios programos, palaikančios atstatomus energijos šaltinius bendrijoje (ALTENER) nuo 1998 iki 2002 –00 D 646 -;
- taip pat Europos Parlamento ir Tarybos nutarimas Nr. 647/200/EC dėl keletą metų trunkančios programos energijos efektyvumui palaikyti (SAVE) nuo 1998 iki 2002 – 00 D 647.

Įmonės gali tiesiogiai dalyvauti programose kartu su projekto partneriu. Kaip teisinis instrumentas, nutarimas gali turėti labai praktinį poveikį įmonėms.

2.5 Standartai

Europoje galiojantys standartai aprašuose žymimi **EN**. Aprašo pradžioje nurodomas atitinkamos šalies žymėjimas, pavyzdžiui, Vokietijai - DIN (German Institute for Standardization), Didžiąjai Britanijai - BS (British Standard), Austrijai - ON (Austrian Institute for Standardization), Švedijai - SNV (Swiss Standards Association) ir t.t.

Jeigu apraše pažymėta ISO, tai reiškia, kad standartas yra tarptautinis ir galioja visur.

Pavyzdžiui, DIN ISO **EN** 14001 (Aplinkosaugos valdymo sistemos, su reglamentais kaip naudotis instrukcijomis) yra tarptautinis Europos standartas, išverstas į vokiečių kalbą.

Europoje yra trys standartizacijos institucijos, **CEN** (Europos standartizavimo komitetas), **CENELEC** (Europos elektrotechninio standartizavimo komitetas) ir **ETSI** (Europos telekomunikacijų standartų institutas), kurie vieningai dirba, siekdami harmonizuoti Europos standartus ir sujungti juo į **ISO** (Europos standartų organizacija). Šios institucijos nekuria

naujų standartų, bet siekia koordinuoti ir harmonizuoti atskirų valstybių narių turimus standartus.

Europos Sąjunga sukūrė naują internetinę svetainę, siekdama išaiškinti sudėtingus klausimus, susijusius su Europos standartų pramonės produktams harmonizavimu (čia taip pat įeina ir aplinkosaugos standartai). Svetainės "Naujas požiūris į standartizavimą Europos vidinėje rinkoje" internetinis adresas yra www.NewApproach.org. Svetainė visų pirma buvo sukurta tam, kad palengvintų smulkioms ir vidutinėms įmonėms priėjimą prie informacijos apie standartus bei paaiškintų standartų akreditavimo procedūrą.

2.5.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Šiuo metu yra apytiksliai 100 standartų, susijusių su aplinkos apsauga ir pažymėtų **EN** ženklu, t.y., galiojančių visoje Europoje. Per paskutiniuosius kelerius metus pagrindinis dėmesys buvo skiriamas tokiems aplinkosaugos klausimams kaip atliekų minimizavimas. Tarp kitų klausimų buvo sukurta Eko-balanso žiniaraščio (aplinkosaugos apskaita) sąvoka kaip aplinkos apsaugos ir produkcijos optimizavimo instrumentas. Iki šiol eko-balanso žiniaraščius kontroliuojantys standartai, ypač serija DIN EN ISO 14040 ir t.t., labai daug prisideda prie kylančių klausimų išaiškinimo. Tai yra, kai tik įmonės pateikia savo eko-balanso žiniaraštį viešai, jos turi naudoti standartizuotą, palyginamą procedūrą, įtvirtinančią standartą kaip įpareigojančias gaires, kurių reikia laikytis.

2.6 Techninės instrukcijos/reglamentai

Techninės instrukcijos, Vokietijoje tarp kitų ir VDI nuorodos (Vokietijos inžinierių asociacija), paaiškina ir praktiškai papildo Europos ir nacionalinius nuostatus, arba atlieka atstovo funkciją jų kūrime.

2.6.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Techninės instrukcijos ir VDI nuorodos padeda inžinieriams susiorientuoti tvarkant kasdieninėje veikloje reikalingus dokumentus. Jos pateikia tam tikrus įvertinimo kriterijus, padedančius sprendimo priėmimo procesuose ir pripažįstamos kaip technologijos taisyklės.

2.7 Kiti

Specialus teisinių instrumentų tipas yra konvencijos ir susitarimai, kuriuos ES sudaro su trečiomis šalimis tarptautinėje plotmėje. Yra daug konvencijų ir susitarimų Tarptautinės aplinkos apsaugos srityje (pvz., dėl laukinių augalų ir gyvūnų rūšių, dėl jūrinės aplinkos apsaugos ir t.t.)

ES sukūrė specialią teisinę kultūrą teisinių instrumentų įgyvendinimui. Tai galima pastebėti iš to, kad pirminiuose bendrijos įstatymuose ne tik pateikiamas atitinkamas teisinis instrumentas, bet ir suteikiamas pagrindas įgyvendinti tokį instrumentą ir jo numatomus bei siekiamus tikslus. Dažnai priduriami komentarai ir paaiškinantieji priedašai. Toks pateikimas dažnai labai padeda interpretuojant ir taikant atitinkamus teisinius instrumentus; tokiais atvejais, paaiškinimai yra atspausdinami ir pridedami prie teisinio instrumento.

Pirminiai bendrijos įstatymai numato, kuri Europos institucija yra atsakinga už tam tikrų teisinių instrumentų įgyvendinimą. Už minėtų teisinių instrumentų įgyvendinimą gali būti atsakingi:

- ES Taryba arba
- ES Komisija (Europos Komisija, bendradarbiaujanti su Europos Parlamentu ir kitomis institucijomis).

Europos teisės saugotojas yra Europos Justicijos teismas/ Pirmosios Instancijos teismas.(1)

2.7.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Konvencijos ir susitarimai neturi tiesioginio poveikio smulkioms ir vidutinėms įmonėms; vis dėlto, žinoma, atskiros valstybės narės įgyvendina nuostatus, norėdamos laikytis ES priimtų konvencijų ir susitarimų. Tad bendri įsipareigojimai, pavyzdžiui, dėl gyvosios gamtos išsaugojimo, turėtų poveikį ateityje numatomam komerciniam žemės panaudojimui tam tikruose regionuose.

2.8 Aplinkosaugos įstatymų etika

Europos aplinkosaugos įstatymuose daugiausia dėmesio skiriama prevenciniam principui (valdymas), logiškai aplinkosaugos politikai, integruotos aplinkos apsaugos principui, valstybės atsakomybei, bendradarbiavimo visuose lygmenyse principui, kiek įmanoma platesniam visuomenės dalyvavimui, o taip pat principui "teršėjas moka".

Dabartinės tarptautinės aplinkosaugos teisės charakteringas bruožas yra tendencija siekti visapusiškai ir universaliai taikomų susitarimų ir nuostatų. Tai nulemia vis didėjančią atstumą tarp teisinės filosofijos ir antropocentrinio požiūrio (iškeliančio dabartinius žmonių poreikius į priešakinę poziciją) ir vis didesnę polinkį link ateities kartų globojimo dvasios (platesnė filosofija atsižvelgia į ateities kartų rūpesčius, laikosi prevencinio valdymo principo), dažnai kartu keliant tikslą išsaugoti biologinę įvairovę.

2.8.1 Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

Nauja Europos aplinkosaugos įstatymų filosofija reikalauja nepriklausomos atskaitomybės iš įmonių. Prevencinis principas sąlygoja išteklių saugojimą ir išlaikomąją ekonominę veiklą. Tai įmanoma tik tada, kai rodikliai, duomenys ir faktai, susiję su materialinėmis ir energetinėmis tėkmėmis įmonėje yra žinomi, subalansuoti ir įvertinti. Tuomet gali būti apibrėžtos ir įgyvendinamos priemonės anksčiau minėtos išlaikomosios ekonominės veiklos gerinimui.

6 skyriuje įmonėms pateikiamos pagalbinės priemonės, padedančios sudaryti materialinių ir energetinių tėkmių indėlio/išėigos balanso žiniaraštį.

3. Požiūris

Penktojoje Aplinkosaugos veiklos programoje pagrindinis darbas buvo paliktas savanoriškai Europos strategijai, siekiant išlaikomosios ir su aplinka suderintos plėtros. Tai pradėjo aplinkosaugos politikos integraciją su kitomis bendrijos politikos sritimis, kurios tapo visų bendrijos institucijų įsipareigojimu. Tai, žinoma, yra ilgalaikis procesas. Pradžiai komisija pasiūlė laikytis "žingsnis-po-žingsnio" požiūrio, kuriame prioritetą buvo suteiktas Darbotvarkei 2000 ir Koyto protokolui.

Aplinkosaugos politikos instrumentų spektras buvo plečiamas, toliau besivystant aplinkosaugos politikai. Šalia įstatymų schemos, stiprinančios aplinkos apsaugą ir tuo pačiu garantuojančios perspektyvią rinką, įgyvendinimo, bendrija sukūrė finansinį instrumentą (LIFE programa) ir techninius instrumentus, eko-etikečių sistemą, bendrijos aplinkosaugos valdymo ir audito sistemą, o taip pat visuomeninių ir privačių projektų poveikio aplinkai įvertinimo sistemą.

Metams bėgant Europos aplinkosaugos agentūros svarba vis didėjo. Iš pradžių agentūra buvo sudaryta tam, kad rinktų ir skleistų palyginamus aplinkosaugos duomenis. Nors agentūra atlieka tik patariamąją funkciją, jos veikla vaidina vis svarbesnį vaidmenį, ruošiant ir įgyvendinant naujas priemones ar vertinant esamų įstatymų efektyvumą. Šeštasis aplinkosaugos veiklos planas, pristatytas 2001 sausį taip pat kaip ir Žalioji knyga (dėl integruotos produkcijos politikos), paaiškinami 3.2. skyriuje.

3.1 Sutarčių reforma

Šiuo metu daug dėmesio skiriama aplinkosaugos instrumentų plėtimui, ypač aplinkosaugos mokesčių sistemai (principas "teršėjas moka"), aplinkosaugos apskaitai ir savanoriškiems susitarimams. Vis dėlto progresas neįmanomas, jeigu nebus realiai įgyvendinti aplinkosaugos įstatymai. Efektyvus įgyvendinimas reikalauja sukurti skatinimo sistemą ekonominiams tarpininkams (verslui ir vartotojams).

Atliekų valdymas

Bendrijos atliekų valdymo politika susidaro iš trijų viena kitą papildančių strategijų:

- Atliekų vengimas gerinant produkcijos gamybą
- Perdirbimo ir antrinio žaliavų panaudojimo vystymas ir skatinimas
- Užterštumo, kylančio deginant atliekas, mažinimas.

Bendrijos požiūriu daugiau atsakomybės reikia perduoti gamintojui. Pavyzdžiui, 1997 reglamento dėl atgyvenusių transporto priemonių projekte numatoma tokių transporto priemonių surinkimo sistema, kurią vykdo gamintojai. (2)

Bendrija yra pasirašiusi konvenciją dėl kenksmingų atliekų judėjimo tarp valstybių bei jų perdavimo kontrolės (Basle konvencija), kurią pasirašė daugiau nei 100 šalių. Bendrija taip pat ratifikavo šios konvencijos pataisas, kurios draudžia eksportuoti pavojingas atliekas iš OECD (?) šalių, bendrijos ir Lichtenšteino į ne-OECD šalis, nepriklausomai nuo to, ar tokios atliekos yra skirtos antriniam panaudojimui, perdirbimui ar galutiniam sunaikinimui. (2)

Triukšmas

Pagrindinis bendrijos strategijos dėmesys ilgą laiką buvo skiriamas tam, kad būtų nustatyti maksimalus leidžiamas tam tikrų tipų mechanizmų (pvz., vejamųjų) sukeliama triukšmo lygis. 1996 Žaliojoje knygoje komisija pasiūlė išplėsti šią strategiją, mažinant triukšmą jo atsiradimo šaltinyje, gerinant keitimąsi informacija ir skiriant tam daugiau jėgų bei harmonizuojant bendrijos programas, skirtas triukšmo mažinimui.

Vandens užterštumas

Valstybės narės priėmė daug reglamentų, nustatančių vandens kokybės standartus (geriamo vandens, kitoms reikmėms naudojamo vandens) ir siekiančių kontroliuoti teršalų išskyrimą.

Bendrija yra pasirašiusi daug įvairių tarptautinių konvencijų, kurių tikslas yra apsaugoti jūrinę aplinką, šaltinius ir tarptautinius ežerus. Dabartinių pasiūlymų priimti tam tikrus reglamentus tikslas yra: nuolatinis paviršiaus vandenų ekologinės kokybės gerinimas, gėlo ir paviršiaus vandens, upių žiočių, pakrantės ir požeminių vandenų apsaugos priemonių numatymas.

Oro užterštumas

Oro kokybės gerinimas yra vienas iš svarbiausių prioritetų visame pasaulyje, Koordinuotos nacionalinės ir tarptautinės pastangos yra būtinos norint pastebimai sumažinti globalinį atšilimą sukeliančių dujų išsiskyrimą ir oro užterštumą apskritai.

Tuo tikslu buvo sudaryta Jungtinių Tautų Schemos konvencija, 1992, ir Kyoto protokolas, 1997. Pasirašiusios šalys įsipareigojo sumažinti šiltnamio efektą skatinančių dujų išsiskyrimą mažiausiai 5%, lyginant su 1990 duomenimis, laikotarpyje 2008-2012. Tam, kad būtų galima to pasiekti, komisijos numato imtis priemonių visuose ekonominiuose sektoriuose, kurie išskiria dujų teršalus; ypatingai transporto, energijos, pramonės ir žemės ūkio.

Kyoto šalys susitarė surengti konferenciją, įvykusią 1998 lapkritį Buenos Aires, kurioje buvo aptariamos Kyoto sutarties taikymo rezultatų detalės. Šioje konferencijoje bendrijos

inicijuotas veiklos planas pasirodė esąs tinkamas gerinant pasaulinę politiką klimato klausimais.

Bendrija taip pat pasirašė Ženevos konvenciją dėl oro užterštumo (Tarybos nutarimas 81/462/EEC – OJ L 171, 27.6.1981), o taip pat keletą jos protokolų.

Šioje bendrijos įstatymų srityje pirminiai tikslai nukreipti į užterštumo, kurį sukelia pramoninė veikla ir transporto priemonės, sumažinimą. Transporto atžvilgiu laikomasi tokios strategijos:

- sumažinti teršalų išsiskyrimą (kataliziniai konverteriai, automobilių tinkamumo važinėti inspekcija);
- sumažinti nuosavų transporto priemonių suvartojamų degalų kiekį (bendradarbiaujant su automobilių gamintojais),
- skatinti "švarias" transporto priemones (mokestiniai paskatinimai).

Gamtos išsaugojimas

Europoje yra apie 1 000 augalų ir daugiau negu 150 rūšių paukščių, kuriems rimtai gresia pavojus arba kurie yra ant išnykimo ribos. Norint pakeisti šią liūdną situaciją, bendrija ėmėsi įstatymu numatytų priemonių nykstančių augalų ir gyvūnų rūšių išsaugojimui.

Bendrija yra pasirašiusi daug konvencijų, tarp kurių Berno konvencija (Europos nykstančių augalų ir gyvūnų išsaugojimas) ir Bonos konvencija (migruojančių rūšių konvencija).

Natūralūs ir technologiniai pavojai

Šiais laikais visuomenė susiduria su vis daugiau pavojų - natūralių, technologinių ar kylančių iš gamtos. Norint apsisaugoti nuo tokių pavojų ir pasiruošti susidoroti su jų sukeltomis kritinėmis situacijomis, bendrija sudarė civilinės apsaugos programą ir išleido reglamentą dėl didžiausių pramoninių nelaimingų atsitikimų prevencijos. Siekiant branduolinio saugumo, bendrija ėmėsi tam tikrų priemonių ir instrumentų, pvz., reglamentas dėl apsisaugojimo nuo radiacijos ir veiklos planas, kaip tvarkytis su radioaktyviomis atliekomis. Be to, numatytas techninis bendradarbiavimas, kad būtų užtikrintas branduolinių įrenginių saugumas.

Plėtra

Šiuo metu aplinkosauga Vidurio ir Rytų Europos šalyse yra labai prastoje situacijoje. ES siekimas apimti taip pat ir šias šalis sąlygoja dar didesnę iššūkį aplinkosaugos sistemoje negu iki šiol.

Pretenduojančios šalys turi perkelti visus esančius bendrijos aplinkosaugos įstatymus į savo nacionalinę įstatymų sistemą. Tačiau bendrija ir jos valstybės narės turi suvaidinti įtakingą vaidmenį kuriant dvišales programas. PHARE programos pagalba komisija atliko daug aplinkosaugos darbų ir paskatino šalis pretendentes dalyvauti LIFE programoje. Aplinkosaugos sektoriuje bendrijos išankstinė pagalba bus suintensyvinama po 2000 metų. Daugiausia tai bus išankstinių struktūrinių instrumentų naudojimas aplinkosaugos ir transporto srityse.

3.2 Naujos pasiruošimo galimybės

Savo darbo programoje 1999 metams (OJ C 366, 26.11.1998) komisija apibrėžė aplinkos apsaugą, kaip vieną iš fundamentalių iššūkių, su kuriais susiduria Europos Sąjunga. Anot komisijos, didėjanti industrializacija, maisto užterštumas ir vis greičiau besivystanti gamtos išteklių mažėjimas reikalauja **išlaikomosios plėtos ir subalansuoto išteklių valdymo** strategijos.

Europos Taryba Vienoje pabrėžė, kad vienintelis būdas tokiai strategijai būti sėkmingai yra **integruoti aplinkos ir išlaikomosios plėtos sąvokas į visas bendrijos politikos sferas**, kaip kad numatoma Amsterdamo sutartyje. Todėl Europos Taryba sušaukė susirinkimą, siekdama paruošti detalią strategiją, leidžiančią labiau atsižvelgti į aplinkosaugos aspektus

transporto, energijos ir žemės ūkio politikoje, o taip pat įtraukti šiuos aspektus į plėtros, energijos ir vieningos rinkos politiką. Pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas **klimato pokyčiams bei darbo ir plėtros aplinkosaugos aspektams**. Vietinė valstybių narių valdžia ir visuomenė turi suprasti, kad aplinkosaugos aspektai turi būti integruoti į visas šalies politikos sritis. Išlaikomosios plėtros sąvoka, iš pradžių laikyta tik aplinkosaugos klausimu, dabar jau laikoma vieninteliu galimu socialiniu ir ekonominiu modeliu.

Šiuo metu technologinis progresas leidžia geresnę aplinkos apsaugą. Tai ne tik svarbu ekonomiškai bei sukuria pridėtinę vertę produkcijai, tačiau gali sukurti ir naujas darbo vietas. Sėkmingas suderinto su aplinka ekonominės plėtros modelio taikymas reikalauja įsipareigojimų iš kiekvieno. Buvo imtasi priemonių, kad ekonominėms jėgoms (tarpininkams) būtų priskirta daugiau atsakomybės ir kad visuomenė taptų jautresnė su aplinkos apsauga susijusių klausimų atžvilgiu (lengvesnis priėjimas prie informacijos ir aktyvesnis dalyvavimas sprendimo priėmimo procesuose). (2)

Šeštoji aplinkosaugos veiklos programa "Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas"

2001 m. sausio 24 d. komisija priėmė pasiūlymą kurti unikalią aplinkosaugos strategiją (6), kurioje numatyti prioritetai ateinantiems penkeriems dešimčiai metų.

Šis naujas ES aplinkosaugos politikos projektas toliau siekia įgyvendinti Penktojoje aplinkosaugos veiklos programoje, kuri buvo sudaryta 1992, o įvertinta 1998, iškeltus uždavinius

Naujos programos uždavinių siekimo strategija reikalauja, kad:

- Valstybės narės gerintų aplinkosaugos nuostatų ir reglamentų įgyvendinimą;
- aplinkosaugos klausimai būtų giliau įtvirtinti į kitas politikos sritis;
- aplinkosaugos politika vis daugiau naudotų rinkos mechanizmus savo naudai;
- su aplinka susijusi informacija būtų lengviau pasiekiamą piliečiams;
- su žemės naudojimu ir jo poveikiu aplinkai susiję sprendimai būtų atidžiai įvertinami.

Tokia koncepcija, kaip pažymėta, taikoma visam aplinkosaugos klausimų spektrui. Ypatingas dėmesys skiriamas tokioms keturioms politikos priemonėms:

1. Klimato pokytis
Uždavinys: išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio atmosferoje stabilizavimas tokiam lygyje, kuris nesukelia nenatūralių klimato pokyčių.
2. Bio-įvairovės prigimtis
Uždavinys: natūralių sistemų apsauga ir atstatymas, taip pat bio-įvairovės išsaugojimas Europos Sąjungoje ir pasaulyje; dirvožemio apsauga nuo erozijos ir užterštumo. (Tematinė strategija dėl dirvožemio apsaugos atveria naujas veiklos galimybes bendrijos aplinkosaugos politikai).
3. Aplinka ir sveikata
Uždavinys: aplinkosaugos kokybės, užtikrinančios, kad žmonių gaminamos kenksmingos medžiagos, tame tarpe ir visokių rūšių radiacija, nenulems reikšmingų sveikatos ir aplinkos pablogėjimo, siekimas
4. Išlaikomasis natūralių išteklių naudojimas ir atliekų valdymas
Uždavinys: situacijos, kai aplinkos sugebėjimas atstatyti sunaudotus išteklių nėra viršijamas, siekimas; ekonominio augimo ir natūralių išteklių naudojimo atskyrimas; racionalesnis išteklių naudojimas; ekonomikos dematerializavimas ir atliekų prevencija.

Plėtra ir bendrijos veikla tarptautiniame lygmenyje

Bendradarbiaujančios šalys kviečiamos pilnai įgyvendinti ES aplinkosaugos įstatymus. Tarptautiniame lygmenyje turi būti užtikrinama, kad aplinkos klausimai yra visiškai ir tinkamai integruoti į visus bendrijos išorės politikos aspektus.

Politika paremta dalyvių integracija ir patikimomis žiniomis

Sėkmingas Šeštosios aplinkosaugos veiklos programos įgyvendinimas įmanomas tik tuomet kai vykdančios pasiūlymus institucijos yra plačiai ir išsamiai konsultuojamos visose stadijose. Politikos priemonių pagrindas turėtų būti tikslios mokslinės žinios ir ekonominis įvertinimas. Vėliau turėtų būti išvystytas valdymas, naudojant indikatorius, o komisija dirbs kartu su Europos aplinkosaugos agentūra.

Reklaminį Šeštosios aplinkosaugos veiklos programos filmuką galima gauti:

www.tvlink.org/environment/home.htm

Žalioji knyga dėl integruotos produkcijos politikos (paskelbta 2001 02 08)

Integruota produkcijos politika yra viena iš inovatyvių Šeštosios aplinkosaugos veiklos programų elementų. Naujos produkcijos politikos įgyvendinimo pagalba komisija nori suformuoti tvirtesnę aplinkosaugos ateitį. Pagrindinis uždavinys yra aplinkosaugos poveikio produkcijai gerinimas visuose etapuose. Prioritetas taip pat teikiamas pastangoms, siekiant, kad rinka reikalautų švaresnių produktų. Išleidus Žaliąją knygą prasidėjo plačios diskusijos, mėginant išsiaiškinti, kaip pasiekti naują ekonominio augimo paradigmą, ir tuo pačiu metu kelti gyvenimo kokybę užtikrinant gerovę ir konkurencingumą, pagrįstą ekologiškai švariais produktais.

Integruota produkcijos politika turi tris pagrindinius uždavinius, kurie remiasi fundamentaliais ekonomikos principais:

1. Skatinti vartotojus reikalauti ekologiškai švarių produktų. Žalioji knyga laiko įvairius eko-etikečių tipus tinkamais instrumentais.
2. Kurti įmonėms paskatinimus, suteikiančius galimybę plėsti ekologiškai švarių produktų gamybą. Tam tikslui siūlomi instrumentai tokie kaip informacijos apie tokius produktus kaupimas ir skleidimas, ekologinės gamybos pagalbinės priemonės ir atsižvelgimas į aplinkosaugos aspektus, kuriant instrukcijas ir standartus. Sudaryti produkcijos ekspertų grupes, kurios įvertintų gamintojų produkciją.
3. Naudoti kainų mechanizmus, vystant rinką ekologiškai švariems produktams. Siūlomi instrumentai yra skirtingas apmokestinimas, pvz., sumažintas PVM dydis produktams, pažymėtiems eko-etikete.

Žaliosios knygos tikslas yra sudaryti pagrindą dialogui tarp visų tarpininkų. Ateityje planuojami įvairūs "Tarpininkų konsultavimo renginiai" ir darbo grupės, kuriuose bendradarbiavimo kandidatai taip pat galės aktyviai dalyvauti. Šis dialogas bus aktyviai vystomas iki pirmosios 2001 m. pusės pabaigos. Komisija tuomet peržiūrės rezultatus ir paskelbs juos antroje 2001 m. pusėje.

Numatomų renginių gamintojams tvarkaraštį galima rasti šioje internetinėje svetainėje: europa.eu.int/comm/environment/ipp

4. Poveikis smulkioms ir vidutinėms įmonėms

4.1 Įėjimas į rinką

Reikalavimas, kad įmonės spręstų su aplinkos apsauga ir tinkamu išteklių valdymu susijusius klausimus, nuolat stiprės. Spaudimą taip pat didins pagrindiniai ES ateities politikos prioritetai ir su jais susiję pokyčiai įstatymuose. Taip pat bus siekiama, kad įmonės prisiimtų daugiau atsakomybės ir imtųsi tam tikrų atsargumo priemonių savo veikloje. Tai reiškia, kad tokie gamtos ištekliai kaip vanduo, oras ar dirvožemis daugiau nebus prieinami laisvai, bet bus reikalaujamas atsargus ir protingas planetos išteklių valdymas. Ateities kartoms taip pat turi būti suteikta galimybė pasinaudoti šiais ištekliais, o gamtai bus suteikta galimybė būti mažiau priklausomai nuo žmonių poreikių ir jų veiklos.

Ateityje teisė įsilieti į rinką bus suteikiama tik toms įmonėms, kurios sugebės pateikti visuomenei įrodymus, kad jų veikla ir produkcija yra suderinama su aplinkosaugos įstatymais. Kai kuriuose sektoriuose, pvz., tekstilės, įsiliejimas į rinką yra griežtai reglamentuojamas produkcijos etikečių pagalba. Galima savanoriškai kreiptis dėl produkcijos etikečių, žyminčių tinkamą tam tikrų medžiagų vartojimą ar tinkamus gamybos procesus. Jei gamintojas negali pateikti tokios etiketės, jis dažnai tampa nepriimtiniu tiekėju. Įmonės taip pat skatinamos organizuoti savo valdymo struktūrą taip, kad būtų suderinta su aplinkosaugos principais, ypač tuose sektoriuose, kurie susiję su aplinka, pavyzdžiui, chemijos pramonės tiekėjai. Ši tendencija kelti kokybę valdytė plis ir kituose sektoriuose. Tai reiškia, kad įmonės turės atitikti reikalavimus, kuriuos kelia ES Aplinkosaugos valdymo įvertinimo sistema arba DIN ISO 14001.

4.2 Papildomos išlaidos (produkcijos adaptacija, dokumentacija, paruošimas)

Pirmuosiuose etapuose prie rinkos reikalavimų mėginančios prisitaikyti įmonės turės papildomų išlaidų. Kai kuriuose sektoriuose reikės investuoti didelius pinigus keičiant esamas technologijas į tinkamas. Vis dėlto, produktyvios gamybos ir efektyvaus žaliavų bei produkcijos išteklių valdymo pagalba greitai bus pasiektas kompensavimo efektas, t.y. apčiuopiamos santaupos. Adaptuojant produkcija, dėmesys visuomet turi būti skiriamas tos produkcijos tinkamumui ją parduoti. Ilgalaikeis prekėms reikalingi tinkami vartotojai. Norėdamos išlaikyti poziciją rinkoje, įmonės turės atidžiai prižiūrėti tokį vystymąsi.

Didele kliūtimi smulkioms ir vidutinėms įmonėms yra įstatymu numatytas "produkto atsekamumas" tiekime. Taigi reikalinga nauja sistema, norint integruoti produkcijos dokumentaciją kaip savaime suprantamą dalyką kasdieninėje įmonės veikloje. Būtina integruoti šias žinias ir paprastas dokumentacijos formas į apmokymo sistemą. Be to, norinčioms dalyvauti ateities rinkoje įmonėms bus privaloma investuoti į papildomą savo darbuotojų apmokymą.

5. Adaptacijos strategijos

Kad smulkios ir vidutinės įmonės būtų motyvuotos labiau įsitraukti į aplinkos apsaugą ir siekti pramoninio saugumo, turi būti aiškiai numatoma apčiuopiama nauda. Nepakanka supažindinti su aplinkosaugos įstatymais ir nuostatais, norint pasiekti išlaikomąjį įmonės valdymą, orientuotą į aplinkos išsaugojimą. Norint padidinti smulkių ir vidutinių įmonių sąmoningumą aplinkosaugos klausimais, jos turi būti aprūpintos efektyviais instrumentais, kuriuos lengva taikyti.

Vienas efektyvių instrumentų, nulemiančių į aplinkos apsaugą orientuotą įmonės valdymą, yra ES Aplinkos valdymo įvertinimo sistema (vėliau EMAS II). Be to, DIN ISO 14001, tarptautinis standartas, yra pagrindinis elementas, įgyvendinant optimizuotus su aplinkosauga susijusius procesus įmonėje.

Net neturėdamos išsamaus ES ir valstybių narių įstatymų supratimo, įmonės gali laikytis išlaikomosios aplinkosaugos veiklos nuostatų ir siekti ilgalaikio ir nuolatinio savo veiklos gerinimo.

5.1 Smulkių ir vidutinių įmonių galimybės

6 skyriuje pateikiami darbalapiai siūlo smulkioms ir vidutinėms įmonėms pirmą žingsnį. Nesugaišdama daug laiko kiekviena įmonė gali nusistatyti savo veiklos sričių diagnozę. Medžiagos ir energijos balanso žiniaraščio (indėlio/išėigos balanso žiniaraštis) pagalba įmonė supažindinama su skaičiavimais, duomenimis ir faktais, kuriuos žinant galima efektyviai planuoti energijos ir išlaidų taupymą. Materialinių ir energetinių tėkmių įmonės viduje detalaus nagrinėjimo pagalba, išlaidų mažinimas ir teigiamas poveikis aplinkai gali būti lengvai ir greitai susietas, labai dažnai tereikia tik perstruktūruoti organizaciją.

Įmonė eina link išlaikomosios veiklos tik tuomet, jei gali pritaikyti ir įgyvendinti integruotą ekologiškai efektyvios veiklos filosofiją, t.y. prisiimti įsipareigojimą nuolat siekti savo darbo metodų ir procesų gerinimo, kur tik įmanoma pakeisti problemas keliančias žaliavas kitomis, naudoti švarias technologijas ir produktus ir ieškoti naujų išteklių pirminio ir antrinio vartojimo būdų.

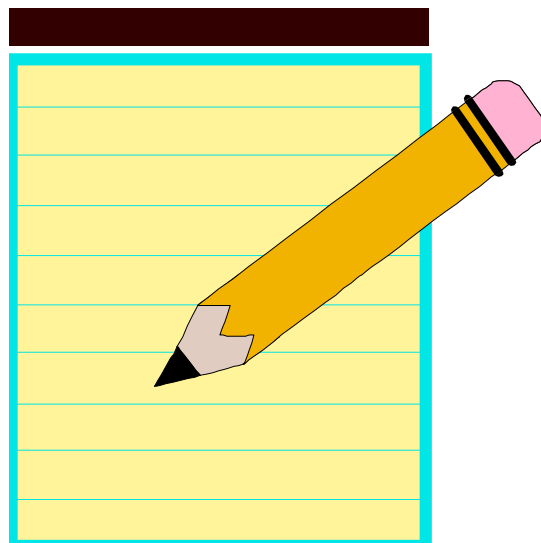
Pagrindiniai žingsniai link tokios filosofijos yra įgyvendinti vienuolika galiojančių **"Geros patirties"** principų:

1. Darbuotojų sąmoningumo aplinkosaugos klausimų atžvilgiu vystymas ir skatinimas
2. Išankstinis naujos verslo veiklos ir produkcijos poveikio aplinkai įvertinimas
3. Dėl įmonės veiklos atsirandančio poveikio aplinkai įvertinimas ir valdymas
4. Aplinkos teršimo sumažinimas iki minimumo, taikant prevencines priemones
5. Apsaugos priemonių taikymas, stengiantis užkirsti kelia galimiems nelaimingiems atsitikimams, turintiems poveikį aplinkai
6. Procedūrų, tikrinančių, ar visos įmonės taikomos priemonės atitinka aplinkosaugos politiką ir/ar vidinius standartus, taikymas
7. Griežtas įmonės standartų atitikimas aplinkosaugos politikai ir tikslams
8. Bendradarbiavimas su vietine ir regionine valdžia, krizių įveikimas
9. Dialogo su visuomene kūrimas
10. Vartotojų informavimas dėl produkcijos atitikimo aplinkos apsaugos standartams
11. Verslo partnerių ir tiekėjų motyvavimas taip pat naudoti ekologiškai efektyvius metodus, gamybos technologijas ir žaliavas

Priemonės, palengvinančios įmonės adaptaciją:

1. **Žengti pirmą žingsnį naudojantis 6 skyriuje pateikta pagalbine medžiaga**
2. Surinkti su aplinkosauga susijusius įmonės duomenis, naudojantis Medžiagų ir energijos balanso žiniaraščiu
3. Mokyti įmones vadovautis rodikliais.
4. Skatinti įmones dalintis patirtimi
5. Mokyti kurti dokumentacijos, įstatymu nustatytų principų sistemą
6. Vystyti "gerų praktinių ir paprastų techninių" sprendimų ir "organizacinio požiūrio" sąvokas, siekiant skatinti aplinkos apsaugą įvairiose srityse.
7. Bendrauti su vietos valdžia dėl ateities ekonominės plėtros ir su ja susijusių klausimų.

Pagalbinė priemonė įmonėms

Turinys

	Puslapis
Įžanga	3
1. Bendroji dalis	4
2. Indėlis	6
2.1 Žaliava	6
2.2 Kenksmingos medžiagos	7
2.3 Energijos tiekimas	8
3. Išeiga	9
3.1 Atliekos	9
3.2 Kanalizacija	10
3.3 Oras	11
3.4 Triukšmas	12
4. Saugumas	13
4.1 Priešgaisrinė apsauga	13
4.2 Pramoninis saugumas	14

Ižanga

Aplinkos apsaugos tema būdavo ir tebėra per dažnai susiaurinama iki "klasikinių" aplinkosaugos klausimų: atliekos, kanalizacija, oro užterštumas ir energijos taupymas. Vis dėlto, norint sėkmingai sumažinti savo įmonės išskiriamus teršalus, reikia iš naujo apgalvoti kai kuriuos pagrindinius dalykus.

Užsiimant bet kokia verslo veikla, derėtų atsižvelgti į jos poveikį aplinkai. Paremiamoji aplinkos apsauga neturėtų pasireikšti atskirais, pavieniais veiksmais; ji turėtų būti įtvirtinta visose verslo veiklos sferose.

Tai, žinoma, gali kainuoti ir užimti laiko. Sistematiškas požiūris - valdyti žaliavos ir energijos tėkmės įmonės viduje. "Kas įeina? - Kas išeina?" Indėlio/išeigos analizė pasirodė esanti veiksminga valdant su aplinkos klausimais susijusią veiklą ir įmonėje vykstančius procesus; ši analizė gali būti laikoma pirmu žingsniu link visapusiškos aplinkosaugos valdymo sistemos.

Svarbus instrumentas būtiniems duomenims surinkti yra žemiau pateikiami darbalapiai. Jie sukuria pagrindą, leidžiantį atrinkti tinkamas priemones, kurios padėtų sumažinti aplinkos užterštumą.

Medžiagų ir energijos tėkmės

Indėlis

Išėja

Produkcija

Atliekos

Šilumos nuostoliai

Išmetamosios dujos

Triukšmas

Kanalizacija

1. Bendroji dalis

1.1 Įmonės duomenys

Pavadinimas: _____

Savininkas: _____

Adresas: _____

Sektorius: _____

Telefonas: _____

Faksas: _____

Mobilus
telefonas: _____

E-paštas: _____

Internetinė svetainė: _____

Įmonės kūrimas: _____

Įmonės įgijimas: _____

1.2 Darbuotojų skaičius

Biuras/Administravimas _____ iš kurių _____ praktikantų
 s _____
 Objektas/Atlikimas _____ iš kurių _____ mokinių
 Kita _____ iš kurių _____ praktikantų
 Laikini darbuotojai _____
 Iš viso _____

1.3 Veiklos sritys

7 Sritis	Veikla atitinkamoje srityje	Mechanizmai ir įranga atitinkamoje srityje
Biuras/Administr.		
Darbo grupės		
Statybos objektai		
Sandėliai		
Kita		

1.4 Žemė ir pastatai

Žemės plotas _____ m²

Pastatų plotas _____ m²

Valdymo forma Įmonės savininko turtas
 Įmonei priklausantis
 Nuomojamas
 Išnuomotas

Aplinka/
 Kaimynystė Gyvenamoji zona Atstumas nuo savo nuosavybės ribos _____ m
 Komercinė zona Atstumas nuo savo nuosavybės ribos _____ m
 Pramoninė zona Atstumas nuo savo nuosavybės ribos _____ m
 Neišvystyta

Planai/Pastatų schemos/ Pastatų aprašas:

2. Indėlis

2.1 Indėlio medžiagos

Tikslas: ekonominio ir sąmoningo visų naudojamų medžiagų valdymo pagalba saugoti išteklius ir užkirsti kelią pavojingiems aplinkai efektams.

2.1.1 Indėlio medžiagos

Kokios žaliavos ir medžiagos yra naudojamos įvairiuose darbo procesuose?

8 Sritis	<u>Veikla, procesai atitinkamoje srityje</u>	<u>Naudojamos indėlio medžiagos</u>	Kiekis kg, litrais ar m³
Biuras/Administr			
Darbo grupės			
Statybos objektai			
Sandėliai			
Kita			

2.1.2 Kiekio sumažinimas ir indėlio medžiagos

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar yra informacija apie naudojamų medžiagų suderinamumą su aplinka? <i>pvz., literatūra, straipsniai spaudoje...</i>	taip	
	ne	
Ar patikrinote galimybę sumažinti indėlio medžiagų kiekį, nekeičiant rezultatų? <i>pvz., gamybos optimizavimas, geresnė kontrolės technologija ...</i>	taip	
	ne	
Ar patikrinote galimybę aplinkai kenksmingas medžiagas pakeisti kitomis? <i>pvz., mineralinio aliejaus pakeitimas rapso sėklų aliejumi...</i>	taip	
	ne	
	taip	
	ne	

2. Indėlis

2.2 Kenksmingos medžiagos

Tikslas: tinkamo skystų, degių ir nuodingų medžiagų saugojimo ir transportavimo pagalba vengti aplinkos teršimo ir sveikatai kenksmingų poveikių.

2.2.1 Kenksmingų medžiagų kiekis

Kokios kenksmingos medžiagos naudojamos Jūsų įmonėje?

Medžiagos aprašas	Kiekis	Laikymas	Pastabos
<i>pvz., baterijų rūgštys</i>	<i>Apytiksliai 250 litrų per metus</i>	<i>Atskiros rūgštis cisternos laikomos dideliuose plastiniuose induose.</i>	<i>Darbuotojai gauna instrukciją nešioti apsauginius akinius ir pirštines, kai transportuoja rūgštis.</i>

2.2.2 Laikymas ir transportavimas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar yra prieinama informacija apie vartojamų kenksmingų medžiagų savybes?	taip	
<i>pvz., gamintojo informacija/instrukcijos...</i>	ne	
Ar darbuotojai gerai informuoti apie naudojamų kenksmingų medžiagų keliamus pavojus ir tinkamą jų transportavimą?	taip	
	ne	
Ar kenksmingos medžiagos laikomos tokiomis sąlygomis, kad nei darbuotojams, nei aplinkai negresia pavojus?	taip	
<i>pvz., dvisieniai konteineriai, laikymo indai...</i>	ne	
	taip	
	ne	

2. Indėlis

2.3 Energijos tiekimas

Tikslas: energijos taupymo ir racionalaus jos naudojimo, o taip pat atsakingo energijos šaltinio pasirinkimo pagalba ne tik sutaupyti ar sumažinti išlaidas, bet ir užkirsti kelią aplinkos užterštumui.

2.3.1 Energijos šaltiniai

Kokie energijos šaltiniai naudojami Jūsų įmonėje?

☐	mediena	suvartojimas _____	stekai per metus
☐	rudosios anglis	suvartojimas _____	kg per metus
☐	antracitas	suvartojimas _____	kg per metus
☐	nafta	suvartojimas _____	litrai per metus
☐	dujos	suvartojimas _____	m ³ per metus
☐	elektra	suvartojimas _____	kWh per metus
☐	saulės energija	suvartojimas _____	kWh per metus
☐	kita	suvartojimas _____	

2.3.2 Energijos išsaugojimas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar naudojami energiją taupantys mechanizmai ir įranga? <i>pvz., mažai degalų sunaudojančios transporto priemonės...</i>	taip	
	ne	
Ar pastatuose panaudotos energiją taupančios priemonės? <i>pvz., izoliacinis gipsas, dvigubi, trigubi langai...</i>	taip	
	ne	
Ar įrengtos modernios energiją taupančios šildymo sistemos? <i>pvz., naudingų išeių technologija...</i>	taip	
	ne	
Ar naudojami palankesni aplinkai energijos šaltiniai? <i>pvz., gamtinės dujos, suskystintos dujos...</i>	taip	
	ne	
Ar naudojami atsinaujinantys energijos šaltiniai? <i>pvz., saulės energija, hidrodinaminė jėga, biomasė, ...</i>	taip	
	ne	

3. Išeiga

3.1 Atliekos

Tikslas: tinkamo atliekų laikymo ir sunaikinimo pagalba išvengti dirvožemio, vandens ir oro užterštumo, apsaugoti išteklius perdurbant pramonines žaliavas bei kitas atliekas

3.1.1 Atliekų kiekis

Kiek atliekų gaunama Jūsų įmonės veikloje?

Atliekų aprašas	Kiekis	Atliekų sunaikinimo įmonė	Pastabos
<i>pvz., naftos atliekos</i>	<i>1000 litrų per metus</i>	<i>„Waste Oil Ltd.“</i>	<i>Laikymas specialiuose konteneriuose dvigubomis sienelėmis</i>

3.1.2 Atliekų sunaikinimas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar kenksmingos atliekos surenkamos ir sunaikinamos atskirai? <i>(pvz., naftos, dažų, tirpiklių atliekos ...)</i>	taip	
	ne	
Ar Jūsų įmonėje atliekos laikomos tokiu būdu, kad nebūtų jokio pavojaus darbuotojams ir aplinkai? <i>(pvz., užantspauduoti konteineriai, tinkamas pripildymas...)</i>	taip	
	ne	
Ar gaunate raštiškus patvirtinimus, apie tai, ar tinkamai buvo sunaikintos atliekos ir koks jų kiekis? <i>(pvz., važtaraščiai, sunaikinimo kvitas...)</i>	taip	
	ne	
Ar žinote, kur atliekos vežamos ir kas su jomis daroma? <i>(pvz., užkasimo vieta, sudeginimas, perdūrimo gamykla...)</i>	taip	
	ne	
Ar tam tikros atliekamos renkamos atskirai ir siunčiamos perdūrimui? <i>(pvz., popierius/kartonas, metalas, medis ...)</i>	taip	
	ne	

3. Išeiga

3.2 Nutekamieji vandenys/kanalizacija

Tikslas: dirvožemio ir vandens užterštumo prevencija vengiant nutekamųjų vandenų arba juos mažinant.

3.2.1 Nutekamųjų vandenų atsiradimo sritys

Kokiose srityse Jūsų kompanijoje atsiranda nutekamieji vandenys?

☐	Sanitarinė (pvz., tualetai, darbuotojų naudojamos kriauklės)	apie _____ m ³ per metus
☐	Gamyba/Paslaugos (vandens atvėsinimas ...)	apie _____ m ³ per metus
☐	Išorinė sritis (pvz., transporto priemonių plovimas)	apie _____ m ³ per metus
☐	Kiti nutekamųjų vandenų šaltiniai	apie _____ m ³ per metus

3.2.2 Kanalizacijos sistema

Kur nukreipiami nutekamieji vandenys?

☐	Kombinuoti nutekamieji vamzdžiai (lietaus vandeniui ir gamyklų naudotam vandeniui)
☐	Atskiri nutekamieji vamzdžiai (tik gamyklų naudotam vandeniui)
☐	Nutekėjimo duobė/sugeriamasis šulinys
☐	Ežerai ir upės

3.2.3 Nutekamųjų vandenų teršalai

Kokios medžiagos sąlygoja nutekamųjų vandenų užterštumą?

Sanitarinė sritis	<i>pvz., dezinfekuojančių priemonių rūgštys ar šarmai ir kaustiniai tirpalai...</i>
Gamyba/Paslaugos	<i>pvz., tepalų ir aušalų alyva...</i>
Išorinė sritis	<i>pvz., transporto priemonių išskiriami tepalai...</i>
Kiti vandens užterštumo šaltiniai	

3.2.4 Nutekamųjų vandenų valymas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar žinomi įstatymais numatyti apribojimai šioms medžiagoms? <i>pvz., nacionaliniai apribojimai, ES reglamentai...</i>	taip	
	ne	
Ar vandens valymo gamyklos naudojamos? <i>pvz., lengvų skysčių atskyrimas, nuosėdų baseinas...</i>	taip	
	ne	

Ar tikrinamas vandens valymo įrenginių atitikimas nustatytiems apribojimams? <i>pvz., inspekcija, analizės instrumentai...</i>	taip	
	ne	

3. Išeiga

3.3 Oras

Tikslas: ventiliacijos ir toksinių dujų bei garų filtravimo pagalba siekti sumažinti oro užterštumą ir apsaugoti darbuotojų ir gyventojų sveikatos nuo nepalankių poveikių.

3.3.1 Atsiradimo sritys

Kokias dulkes ir išmetamąsias medžiagas sąlygoja Jūsų kompanijos veikla?

Gamyba/Paslaugos	<i>Pvz., dažų ir lako tirpikliai, metalo dulkės, pjovimo dulkės...</i>
Kita	

3.3.2 Užteršto oro valymas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar dulkės ir kiti oro teršalai pašalinami iš tos vietos, kurioje atsiranda? <i>pvz., malimo mašina su vakuuminiu įrenginiu...</i>	taip	
	ne	
Ar žinomi apribojimai šioms medžiagoms?	taip	
	ne	
Ar naudojama oro valymo įranga? <i>pvz., dulkių filtrai, dujų valytuvai...</i>	taip	
	ne	
Ar tikrinamas oro valymo įrenginių atitikimas nustatytiems apribojimams? <i>pvz., matavimo instrumentų naudojimas, patikrinimų rengimas...</i>	taip	
	ne	

3. Išeiga

3.4. Triukšmas

Tikslas: triukšmo sumažinimas padeda išvengti darbuotojų klausos pažeidimų ir išvengti aplinkinių gyventojų skundų

3.4.1 Triukšmo šaltiniai

Kokie triukšmo šaltiniai yra Jūsų įmonėje?

Biuras/Administracija	<i>pvz., spausdintuvai, kopijavimo aparatai ...</i>
Gamyba/Paslaugos	<i>pvz., mašinuota gamyba, pjūklai...</i>
Išorinė sritis	<i>pvz., transporto priemonės...</i>
Kita	

3.4.2 Triukšmo sumažinimas

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar yra ypač garsiai veikiančių mechanizmų/įrangos? <i>Žr. 2.4.1</i>	taip	
	ne	
Ar buvo imtasi kokių nors priemonių sumažinti triukšmą? <i>pvz., izoliuotos įrangos patalpos...</i>	taip	
	ne	
Ar darbuotojai aprūpinami asmenine apsaugine įranga? <i>pvz., ausų kištukai, apsauginės ausinės...</i>	taip	
	ne	
Ar kaimynystėje gyvenantys gyventojai skundėsi dėl triukšmo?	ne	
	taip	

4. Pramoninis saugumas

4.1 Priešgaisrinė apsauga

Tikslas: priešgaisrinės apsaugos priemonės ne tik gali išgelbėti gyvybes, bet ir saugoti įmonės turtą, o taip pat užkirsti kelią labai stipriam aplinkos teršimui.

4.1.1 Techninė priešgaisrinė apsauga

Ar Jūsų įmonėje yra gaisro signalizacija ir priešgaisrinė įranga?

- Signalizacija (ugnies detektoriai, dūmų detektoriai...)
- Ugnies gesintuvai (vandens, putų/miltelių/CO2 gesintuvai)
- Priešgaisrinės antklodės
- Stacionari priešgaisrinė įranga (vandens/CO2 įranga)

4.1.2 Struktūrinė priešgaisrinė apsauga

Kokių struktūrinių priešgaisrinių apsaugos priemonių ėmėsi Jūsų įmonė?

- Atsarginis koridorius
- Atsarginės durys
- Dūmus pašalinantys ventiliatoriai
- Priešgaisrinės apsaugos sklendės ventiliacijos vamzdžiuose
- Atsarginiai išėjimai
- Nuo ugnies apsaugoti išėjimai (pvz., laiptai...)
- Ugniai atsparios kambarių, turinčių didelę gaisro riziką, sienos

4.1.3 Organizacinė priešgaisrinė apsauga

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar buvo tiriama, kokiuose kambariuose ar kokią veiklą atliekant yra padidintas gaisro pavojus? <i>pvz., degių skysčių sandėlis, suvirinant skraidančios žiežirbos...</i>	taip	
	ne	
Ar kovos su gaisru taisyklės ir evakuacijos planai buvo sukurti, numatant veiksmus gaisro atveju? <i>pvz., gaisrinės telefonų numeriai, elgesio taisyklės...</i>	taip	
	ne	
Ar gaisro gesinimo įranga, evakuacijos planai ir atsarginiai išėjimai pakankamai aiškiai pažymėti?	taip	
	ne	
Ar priešgaisrinė įranga reguliariai tikrinama, kad tinkamai funkcionuotų? <i>pvz., kasmetinė specialistų atliekama apžiūra...</i>	taip	
	ne	
Ar darbuotojai reguliariai instruktuojami dėl priešgaisrinės įrangos naudojimo, evakuacijos planų ir tinkamo elgesio gaisro atveju? <i>pvz., apmokymai..</i>	taip	
	ne	

4. Pramoninis saugumas

4.2 Pavojai

Tikslas: aplinkos apsaugos priemonės dažnai siejasi su pramoniniu saugumu. Todėl pramoninio saugumo užtikrinimas netiesiogiai siejasi su geresne aplinkos apsauga

4.2.1 Kokie galimi pramoniniai pavojai kyla Jūsų įmonėje?

- Mechaniniai, pvz., neapsaugotos judančios mechanizmų dalys, pavojingus paviršius turinčios dalys, judanti įranga, judanti produkcija, nekontroliuojamos judančios dalys, galimybė nugriūti, paslysti, suklypti)
- Elektriniai, pvz., elektros šoko pavojus, kibirkščiavimas
- Pavojingos medžiagos, pvz., dujos, garai, skysčiai
- Gaisro ir sprogo pavojus, pvz., žiežirbos, kontaktas su degiomis medžiagomis
- Nudegimo pavojus, pvz., žiežirbų žala žmonėms
- Fizinių veiksnių sukelta rizika, pvz., triukšmas, vibracijos
- Rizikingos darbo vietos sąlygos, pvz., oras, karštis, šviesa
- Fizinis stresas/nuobodulys darbe, pvz., sunkus, varginantis, nuobodus darbas
- Suvokimas ir sugebėjimas manipuliuoti
- Kiti pavojai ir stresai, pvz., odos problemos

4.2.2 Organizacija

	t/n	Reikalingi veiksmai
Ar Jūsų įmonėje buvo atliekama galimų pavojų analizė? <i>Žr. 3.1 pavojus</i>	taip	
	ne	
Ar yra paskirti už saugumą atsakingi asmenys iš valdymo ar kitų atskirų departamentų? <i>pvz., pramoninio saugumo inžinierius, saugumo inspektorius...</i>	taip	
	ne	
Ar atsakingi asmenys turi pakankamai informacijos apie pramoninį saugumą ir aplinkos apsaugą? <i>pvz., priimti įstatymai, nelaimingų atsitikimų prevencijos taisyklės, ES reglamentai</i>	taip	
	ne	
Ar darbuotojai reguliariai instruktuojami pramoninio saugumo ir aplinkos apsaugos klausimais? <i>pvz., rašytinės veiklos instrukcijos, kasmetiniai apmokymų kursai...</i>	taip	
	ne	
Ar atsižvelgiama į aplinkos apsaugos ir pramoninio saugumo klausimus planuojant ir įsigyjant įrangą ir pastatus?	taip	
	ne	

9 „Europe“ naudingi adresai internete

Europos Parlamentas EUROPARL

EP informacija vokiečių, anglų, prancūzų, ispanų, italų, olandų, danų, portugalų, suomių, švedų ir graikų kalbomis

www.Europarl.eu.int/sq/tree

Europos Sąjunga

Informacija vokiečių, anglų, prancūzų, ispanų ir italų kalbomis

www.Europa.eu.int

Europos Sąjungos Taryba

www.ue.eu.int

Europos Bendrijų Justicijos teismas

www.europa.eu.int/cj

Euro aparatas

Informacija angliškai ir prancūziškai

www.stars.coe.fr

Europos aplinkosaugos agentūra

www.eea.eu.int/

Europos standartų harmonizavimas

www.NewApproach.org

10 Literatūros sąrašas

- (1) Deutsche Umweltschutzgesetze, Sammlung des gesamten Umweltschutzrechts des Bundes und der Länder mit Europäischem Umweltschutzrecht; Losebl.-Ausgabe. 239 Ergänzungslieferung, bearb. von Rolf S.Schulz, Verlag Schulz, ISBN 3-7962-0314-0
- (2) www.europa.eu.int/scadplus/leg/de/lvb/128066.htm, 200 12 11
- (3) Umweltwissen, Daten Fakten, Zusammenhänge; Zweite Auflage; Verf. Hartmut Bossel; Springer Verlag, ISBN 3-540-57225-2
- (4) Europäisches Umweltrecht, 3.überarbeitete Auflage, PF Umweltrecht 5 Studienbriefe; Autor: Prof. Dr. Gyula Bandi, Faculty of Law, University Eötvös Lorand Budapest; Herausgeber: Zentrum für Fernstudien und Universitäre Weiterbildung Universität Koblenz-Landau, Abt. Koblenz
- (5) Handbuch Umweltcontrolling; Herausgeber Bundesumweltministerium und Umweltbundesamt; Verlag Vahlen; 1995; ISBN 3-8006-1929-6
- (6) www.europa.eu.int/comm/environment/newprg/index.htm, 2001 02 19